

Azərbaycan Milli Kitabxanasının beynəlxalq əlaqələri genişlənir

Son 15 ilde həyata keçirilən uğurlu dövlət siyaseti sayəsində Azərbaycanın milli-mənəvi dəyərlərinin mühafizəsi və təbliği istiqamətində əhəmiyyətli addımlar atılmış, ədəbiyyatımızın, tariximizin, maddi sərvətlərimizin ölkə hüdudlarından kənarda tanılılması işləri xeyli gücləndirilmişdir.

Azərbaycan dövlətinin, Heydər Əliyev Fonduun ve Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın məqsədyönlü fəaliyyəti nəticəsində bu sahədə böyük uğurlar qazanılmışdır. Azərbaycan mədəniyyəti nümunələrinin UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs Siyahısına daxil edilməsi, xarici ölkələrdə keçirilən irimiqyaslı mədəniyyət tədbirləri, bir sıra ölkələrdə görkəmli mədəniyyət və ədəbiyyat xadimlərimizin yubileylərinin keçirilməsi, abidələrinin ucaldılması və digər tədbirlər Azərbaycan mədəniyyətinin beynəlxalq miqyasda təblighində əhəmiyyətli rol oynamışdır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Azərbaycan həqiqətlərinin, ölkəmizin sürətli iqtisadi yüksəlişinin xaricdə təbliği ilə əlaqədar ölkəmizin ən vacib mənəviyat mərkəzləri qarşısında qoymuş olduğu vəzifələrə uyğun olaraq Azərbaycan Milli Kitabxanası da son illərdə mədəniyyətimizin, milli-mənəvi dəyərlərimizin, ədəbiyyatımızın ölkə hüdudlarından kənarda təbliğini gücləndirmək məqsədile beynəlxalq əlaqələrini xeyli genişləndirmişdir. Milli Kitabxananın beynəlxalq əlaqələri bir neçə istiqamətdə inkişaf edir və burada əsas məqsəd dünya ölkələrinin milli kitabxanaları ilə qarşılıqlı əlaqələrin yaradılmasından ibarətdir. Milli Kitabxana son on beş il ərzində dünyanın 34 ölkəsinin kitabxanası ilə qarşılıqlı əməkdaşlığı dair müqavilələr imzalayıb və onlar uğurla həyata keçirilir. Bu kitabxanaların sırasında uzaq Amerikanın, Asiyadan, Avropanın ən zəngin kitabxanaları - ABŞ-in Kaliforniya Universitetinin Kitabxanası, Avstriya Milli Kitabxanası, Almanyanın Frankfurtdakı Milli Kitabxanası, Çexiyanın, Rusiyanın, Belarusun, Macarıstanın, Slovakiyanın, Çinin, Qazaxıstanın, Özbəkistanın, Jordaniyanın, Misirin, Latviyanın, İranın və digər ölkələrin milli kitabxanaları var. Qarşılıqlı əməkdaşlığı dair memorandumlarda beynəlxalq kitab mübadiləsi, informasiya resurslarının və mütəxəssislərin təcrübə mübadiləsi kimi məsələlər, sərgilərdə, elmi konfranslarda və simpoziumlarda, treninglərdə iştirak, qarşılıqlı ezməyiyyətlər və s. məsələlər özəksini tapır.

UNESCO-nun kitabxanalar arasında beynəlxalq kitab mübadiləsinin həyata keçirilməsinə dair 1959-cu ildə qəbul etdiyi Konvensiyaya müvafiq olaraq Milli Kitabxana dünyasının 64 ölkəsinin kitabxanası ilə qarşılıqlı beynəlxalq kitab mübadiləsini həyata keçirir və bu yolla son 15 il ərzində dünya kitabxanalarından alınmış və dünya kitabxanalarına göndərilmiş Kitabların sayı xeyli artmışdır. Milli kitabxana bu yolla özünün əsas funksiyalarından birini - dünya ölkələrində

Azərbaycana dair çap olunan kitablarla və Azərbaycan müəlliflərinin dərc olunan bütün əsərlərinin toplanması işlərini uğurla həyata keçirir. Bugündəkən kitabxanamız bu yolla xarici ölkə kitabxanalarından 700 min nüsxəyədək kitab və digər nəşrlər almışdır. Eyni zamanda Milli Kitabxana bu yolla dünya kitabxanalarına Azərbaycanın mədəniyyətinə, iqtisadiyyatına və iqtisadi uğurlarına, tarixinə, coğrafiyasına, ədəbiyyatına, ayrı-ayrı yazıçı və şairlərinə dair 1 milyon nüsxəyədək ədəbiyyat göndərmişdir.

Milli Kitabxananın beynəlxalq əlaqələrinin gücləndirilməsində Bakıda keçirilən beynəlxalq kitab sərgilərinin və Milli Kitabxananın hər il böyük uğurla təmsil olunduğu beynəlxalq kitab sərgilərinin də böyük əhəmiyyəti vardır. 2009-cu ildən başlayaraq hər iki ildən bir keçirilən Bakı Beynəlxalq Kitab sərgisində hər il 10-dan artıq xarici ölkənin kitabxanası iştirak edir və bu kitabxanalar sərginin sonunda ekspozisiyalarında nümayiş etdirildikləri kitabları Azərbaycan Milli Kitabxanasına hədiyyə verirlər. Ötən il ölkəmizdə artıq V Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgi-Yarmarkası keçirilmişdir və bu sərgilər zamanı kitabxanamıza bütövlükde 6 min nüsxədən çox kitab hədiyyə olunmuşdur.

Bu sərgilərin digər bir özəlliyi də ondadır ki, həmin tədbir çərçivəsində beynəlxalq sərgidə iştirak edən bir ölkə kitabxanasının fondlarında mühafizə olunan Azərbaycanla bağlı qiymətli materialların və əlyazmaların sərgiləri də təşkil olunur və sonda həmin materialların suretləri və elektron versiyaları disklərə yازılaraq Milli Kitabxanaya bağışlanır. 2009-cu ildən indiyədək Rusiya, Estonia, Çexiya milli kitabxanalarının və B.Yeltsin adına Sankt-Peterburq Prezident kitabxanasının fondlarından sərgilər təşkil olunmuş və sonda Azərbaycana dair qiymətli sənədlərin, əlyazmaların, xəritələrin surətləri Milli Kitabxanaya hədiyyə olunmuşdur. Bu yolla indiyədək dahi Nizami Gəncəvinin "Xəmse"nin XVI esrə aid nadir əlyazmasının, XIX esrə aid Azərbaycan xəritəsinin, respublikamızın tarixi ilə bağlı digər qiymətli sənədlərin surətləri ölkəmizə gətirilmişdir.

Azərbaycan Milli Kitabxanası 10 ildən artıqdır ki, hər il Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi ilə birlikdə xarici ölkələrdə keçirilən 10-12 beynəlxalq kitab sərgilərində iştirak edir. İndiyədək kitabxanamız ənənəvi Frankfurt, London, Turin, Moskva, Tehran, Təbriz, Budapeşt, Praha və digər şəhərlərdə keçirilən sərgilərdə ölkəmizi uğurla təmsil etmişdir. Bu sərgilərdəki ekspozisiyalarda nümayiş olunan ədəbiyyat

sonda ya həmin ölkədəki səfirliyimizə və universitetlərə, ya da həmin ölkələrin milli kitabxanalarına hədiyyə olunur. Kitabların bir hissəsi isə sərginin bağlanması günü sərgi iştirakçılara paylanır. Bütün bunlar Azərbaycan mədəniyyətinin, tarixinin, ədəbiyyatının, Azərbaycan reallıqlarının təbliği yolunda atılan əməli addım hesab oluna bilər.

Azərbaycan Milli Kitabxanasının beynəlxalq əlaqələrində danişərkən ilk növbədə bir sıra beynəlxalq təşkilatlarla birlikdə xarici ölkələrdə keçirilən tədbirlərdən söz açmaq lazımdır. Bu sırada Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatı-TÜRKSOY-la birlikdə bütün türkdilli ölkələrdə keçirilən tədbirləri xüsusi qeyd etməliyik. 10 ildən artıqdır ki, Azərbaycan Milli Kitabxanasının TÜRKSOY-la birlikdə türk dönyasının görkəmli xadimlərinin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi məqsədilə həm Azərbaycanın, həm də digər türkdilli ölkələrin ədəbiyyat və mədəniyyət xadimlərinin yubileylərinin keçirilməsi bir ənənə halını almışdır. Nizami Gəncəvinin, M.P.Vaqifin, M.F.Axundzadənin, Üzeyir Hacıbəylinin, Qara Qarayevin, Səməd Vurğunun, Bəxtiyar Vahabzadənin, İlyas Əfəndiyevin, türk dönyasının görkəmli nümayəndələrindən Yunus Əmrənin, Abdulla Tukayın, Məhəmmədqulu Fəraqının, Has Balasaqunlunun, Mahmud Qaşqarının, Zəki Validinin, Qaysın Quliyevin və başqalarının yubileyləri həm Bakıda, həm də Ankarada və İstanbulda, Astanada və Türkistanda, Bişkekde və İssikkulda, Daşkənddə və Aşqabadda, Ufada və Kazanda, digər şəhərlərdə müvəffəqiyyətə keçirilmişdir. Bütün bu yubileylər müvafiq kitab və foto sərgilərlə, kitab təqdimatları, şeir gecələri, elmi konfranslar və digər tədbirlərlə çərçivəsində "TÜRKSOY Kitabxanası" seyrəsindən Bəxtiyar Vahabzadənin, Molla Pənah Vəqifin, Məhəmmədqulu Fəraqının, Yunus Əmrənin, Zəki Validinin, Has Balasaqunlunun və digərlərinin əsərlərindən ibarət kitabların nəşr olunaraq təqdimatlarının keçirilməsi də bir ənənəyə çevrilmişdir. Ötən ilin sonunda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin sərəncamına müvafiq olaraq Görkəmli Azərbaycan şairi M.P.Vaqifin 300 illik yubileyi TÜRKSOY-la birlikdə Ankarada, İstanbulda, Sakaryada, Astanada, Türkistanda böyük uğurla keçirilmişdir.

Azərbaycan Milli Kitabxanası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi ilə birlikdə xarici ölkələrdə keçirilən beynəlxalq kitab sərgilərində respublikamızın ictimai-mədəni həyatı ilə bağlı müxtəlif tədbirlər keçirməklə Azərbaycan

həqiqətlərinin dünya miqyasında təbliği də yaxından iştirak edir. Frankfurt, İstanbul, Turin, Moskva və digər şəhərlərdə keçirilən ənənəvi beynəlxalq kitab sərgiləri çərçivəsində almanın Cənubi Qafqazda məskunlaşmasının 200 illiyine, M.P.Vaqifin 300 illiyine, S.Vurğunun 100 illiyine, B.Vahabzadənin 90 illiyine, İ.Əfəndiyevin 100 illiyinə həsr edilmiş və digər tədbirlər buna əyani misaldır.

Milli Kitabxananın beynəlxalq əlaqələrinin əyani nümunələrindən biri də onun professional beynəlxalq təşkilatlarda təmsil olunması və iştirakıdır. Milli Kitabxana 2003-cü ildən Avrasiya Kitabxanalar Assambleyasının - BAE üzvü və 5 təsisçisindən biridir, 1998-ci ildən Beynəlxalq Kitabxana Təşkilatları və Assosiasiyaları təşkilatının - IFLA üzvdür. 2005-ci ildə Avropa Milli Kitabxanaları Konfransı Təşkilatının - CENL üzvdür, 1992-ci ildə Türkəlli Ölkələrin Milli Kitabxanaları Birliyinin üzvü və yaradıcılarındandır. Milli Kitabxana bu beynəlxalq təşkilatların müxtəlif ölkələrdə keçirilən illik toplantılarında və konfranslarında mütəmadi olaraq iştirak etməklə yanaşı, bu tədbirlərin təşkilatçısı və ev yiyəsi qismində də çıxış edir. CENL-in, BAE-nin, İOT üzvü olan və türkdilli ölkələrin milli kitabxanalarının növbəti toplantıları Bakıda böyük uğurla keçirilmişdir. 2013-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin sərəncamına müvafiq olaraq Milli Kitabxananın 90 illik yubileyi beynəlxalq təşkilatların təmsilçisi olan 60-dan artıq dünya milli kitabxanaları rəhbərlərinin iştirakı ile böyük uğurla keçirilmişdir.

Azərbaycan Milli Kitabxanasının əməkdaşları kitabxana işinin bu və digər məsələlərinə dair dünya ölkələrində keçirilən beynəlxalq elmi konfranslarda və simpoziumlarda, treninglərdə və digər tədbirlərdə də mütəmadi olaraq maraqlı elmi məruzə və təqdimatlarla çıxış edirlər. Milli Kitabxana mütəmadi olaraq belə tədbirlərin təşkilatçısı kimi də çıxış edərək dünya kitabxanalarının mütəxəssislərini Bakıya toplayır. Son illərdə innovasiyaların kitabxana işinə tətbiqinə, kitab və mütaliənin kütləviləşdirilməsində innovativ iş metodlarından istifadə və bu kimi digər mövzularda kitabxanamızın keçirdiyi beynəlxalq elmi konfranslarda onlarla dünya milli kitabxanalarının mütəxəssisləri elmi məruzələrlə çıxış etmişlər.

Kitabxanamızın beynəlxalq əlaqələrində mütəxəssislərin təcrübə münbadiləsinin və stajirov kaların təşkili də əhəmiyyətli rol oynayır. Son illər ərzində mütəmadi olaraq Türkiyənin, Rusiyanın, Belorusun, Slovakiyanın, Qazaxıstanın, Fransanın, Avstriyanın, İranın və Təbrizin, ABŞ-in, Gürcüstanın, Misirin və digər ölkələrin milli kitabxanalarında təcrübə münbadilesində olmuş və yaxud həmin kitabxanaların mütəxəssisləri bizim kitabxanada təcrübə münbadilesi keçmişdilər.

**Kərim TAHİROV,
M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanasının direktoru,
əməkdar mədəniyyət işçisi,
professor**